

KOMU JE PŘÍSPĚVEK NA PÉČI URČENÝ

Příspěvek na péči náleží těm lidem, kteří jsou především z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislí na pomoci jiné osoby, a to v oblasti běžné denní péče o vlastní osobu a v soběstačnosti. Péčí o vlastní osobu se rozumí především takové denní úkony, které se týkají zajištění či přijímání stravy, osobní hygieny, oblékání a pohybu. Soběstačností se rozumí úkony, které umožňují účastnit se sociálního života, tj. např. schopnost komunikovat, nakládat s penězi či předměty osobní potřeby, obstarat si osobní záležitosti, uvařit si, vyprat a uklidit.

Četnými příjemci příspěvku na péči jsou senioři. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.

Příspěvek je poskytován za účelem zajištění potřebné pomoci. Náleží seniorovi, o kterého má být pečováno, nikoliv osobě, která péči zajišťuje. Schopnost zvládnout péči o vlastní osobu a být soběstačný je u každého člověka různá, proto zákon rozeznává čtyři stupně závislosti na pomoci jiné osoby, a to od mírné závislosti až po závislost úplnou.

Na co lze příspěvek na péči použít

Příspěvek lze použít pouze na ty výdaje, které souvisejí se zabezpečením pomoci a podpory osobě, která je závislá na péči jiné osoby. Může být tedy „spotřebován“ jako úhrada za péči, kterou zajišťuje poskytovatel sociální služby a samozřejmě také na výdaje, které vzniknou pečující osobě, tj. rodinnému příslušníkovi či jiné osobě, která není poskytovatelem sociální služby. Dá se také předpokládat, že oba výše uvedené způsoby bude příjemce kombinovat dle vlastní potřeby a dle individuálně zvoleného způsobu zajištění péče.

Pokud pečovatelské služby poskytuje organizace, musí se seniorem uzavřít písemnou smlouvu o poskytování sociálních služeb.

Kdo má nárok na příspěvek na péči

Nárok na příspěvek na péči má každý, kdo je v nepříznivé sociální situaci. Tento nárok se netýká hmotné nouze - tj. nedostatku peněz!!!

Nepříznivá sociální situace znamená, že člověk potřebuje fyzickou pomoc nebo dohled druhé osoby nebo sociální službu k tomu, aby mohl žít "normálním, běžným" způsobem. Poskytovaná péče tedy pomáhá v našem případě seniorovi zajistit, aby mohl žít co nejvíce soběstačný a důstojný život.

Kdo příspěvek na péči poskytuje

O příspěvku na péči rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností, na jejímž území má senior trvalý pobyt. Žádost o "příspěvek na péči" je tedy možné podat na místně příslušném obecním úřadu na odboru sociálních věcí. Řízení o příspěvku by nemělo trvat déle než 90 dní, pro výplatu je rozhodný den podání žádosti, po jeho schválení bude vyplacen zpětně od data podání žádosti.

Jak se posuzuje nárok na příspěvek na péči

- řízení o přiznání příspěvku na péči se zahajuje na základě písemné žádosti seniora
- zařazení do konkrétního stupně "závislosti" je přímo úměrné závažnosti nepříznivé sociální situace
- při posuzování nároku se bere v úvahu nepříznivý zdravotní stav seniora
- na základě vyjádření praktického lékaře, odborných lékařů, případně funkčního vyšetření, zdravotní stav zhodnotí posudkový lékař v místě bydliště seniora.

- dále obecní úřad obce s rozšířenou působností provádí **sociální šetření**, při němž sociální

pracovník v domácím prostředí zkoumá, jak je senior soběstačný a schopný samostatného života **potřeba pomoci,**

tedy stupeň závislosti, vychází z činností běžného každodenního života, při nichž potřebuje senior o příspěvek pomoc nebo dohled

Nárok na výplatu příspěvku vzniká podáním žádosti o přiznání příspěvku, na který vznikl nárok.

Příspěvek může být přiznán a vyplácen nejdříve od počátku kalendářního měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o přiznání příspěvku.

Podmínky nároku a výše příspěvku na péči

Výše příspěvku závisí na stupni závislosti seniora na jiné osobě. Stupeň závislosti zhodnotí posudkový lékař v místě bydliště seniora.

Závislost může být ve

a) **stupni I (lehká závislost - 800 Kč měsíčně)**, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje senior každodenní pomoc nebo dohled při více než 12 úkonech péče o vlastní osobu,

b) **stupni II (středně těžká závislost - 4000 Kč měsíčně)**, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 18 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti,

c) **stupni III (těžká závislost - 8000 Kč měsíčně)**, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 24 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti,

d) **stupni IV (úplná závislost - 12000 Kč měsíčně)**, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 30 úkonech péče o vlastní osobu a soběstačnosti.

Při posuzování péče o vlastní osobu pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto úkony:

- příprava stravy
- podávání, porcování stravy
- přijímání stravy, dodržování pitného režimu
- mytí těla
- koupání nebo sprchování
- péče o ústa, vlasy, nehty, holení
- výkon fyziologické potřeby včetně hygieny
- vstávání z lůžka, uléhání, změna poloh
- sezení, schopnost vydržet v poloze v sedě
- stání, schopnost vydržet stát
- přemísťování předmětů denní potřeby
- chůze po rovině
- chůze po schodech nahoru a dolů
- výběr oblečení, rozpoznání jeho správného vrstvení
- oblékání, svlékání, obouvání, zouvání
- orientace v přirozeném prostředí
- provedení si jednoduchého ošetření
- dodržování léčebného režimu.
-

Při posuzování soběstačnosti pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto úkony:

- komunikace slovní, písemná, neverbální
- orientace vůči jiným fyzickým osobám, v čase a mimo přirozené prostředí
- nakládání s penězi nebo jinými cennostmi
- obstarávání osobních záležitostí
- uspořádání času, plánování života
- zapojení se do sociálních aktivit odpovídajících věku
- obstarávání si potravin a běžných předmětů (nakupování)
- vaření, ohřívání jednoduchého jídla
- mytí nádobí
- běžný úklid v domácnosti
- péče o prádlo
- přepírání drobného prádla
- péče o lůžko
- obsluha běžných domácích spotřebičů
- manipulace s kohouty a vypínači
- manipulace se zámky, otevírání, zavírání oken a dveří
- udržování pořádku v domácnosti, nakládání s odpady
- další jednoduché úkony spojené s chodem a udržováním domácnosti.
-

Na rozdíl od řízení o invalidním důchodu se posudkový lékař nesetká se seniorem žadatelem osobně a své hodnocení zakládá na výsledcích sociálního šetření a zprávě ošetřujícího lékaře.

Při této metodě posuzování nemohou posudkoví lékaři dobře objektivně posoudit a zohlednit situaci konkrétního seniora.

Odvolání proti rozhodnutí posudkového lékaře a žádost o přezkoumání lze podat na sociální odbor krajského úřadu a posléze na Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Změna nároku na příspěvek na péči

Změní-li se skutečnosti rozhodné pro výši příspěvku tak, že příspěvek by měl být zvýšen, tj. zhorší-li se situace (většinou zdravotní stav) seniora, je možné žádat o zvýšení příspěvku. Jinými slovy požádat odbor sociálních věcí na obecním úřadě, který příspěvek seniorovi vyplácí, o znovu přezkoumání seniorových schopností. Posudkový lékař pak nový stav zhodnotí a rozhodne, zde příspěvek bude zvýšen.

Zvýšení příspěvku se provede od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém tato změna nastala.

Změní-li se skutečnosti rozhodné pro výši příspěvku tak, že příspěvek má být **snížen** (seniorův stav a situace se zlepší), postupuje se stejným způsobem.

Přechod nároku na příspěvek na péči

Zemřel-li žadatel o příspěvek před vydáním rozhodnutí o příspěvku, vstupují do dalšího řízení o příspěvku a nabývají nárok na částky splatné do dne smrti postupně oprávněné osoby: manžel nebo manželka, děti a rodiče, jestliže žili s oprávněnou osobou v době její smrti v domácnosti.

Jestliže byl příspěvek přiznán před smrtí oprávněné osoby, vyplatí se splatné částky, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněné osoby, členům její rodiny podle pořadí a za podmínek stanovených v odstavci výše.

Nárok na příspěvek není předmětem dědictví.

Způsob výplaty příspěvku na péči

Příspěvek vyplácí měsíčně, a to v kalendářním měsíci, za který náleží, obecní úřad obce s rozšířenou působností, který je příslušný k rozhodnutí o příspěvku.

Příspěvek se vyplácí v hotovosti nebo se poukazuje na účet u banky nebo u spořitelního nebo úvěrního družstva určený příjemcem příspěvku. Požádá-li příjemce příspěvku o změnu způsobu výplaty příspěvku, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen provést změnu způsobu výplaty příspěvku od kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž mu byla taková žádost doručena.

Příjemce příspěvku na péči

Příjemcem příspěvku je senior nebo jeho zákonný zástupce. V případě, že senior nemá stanoveného zákonného zástupce a nemůže příspěvek přijímat (např. ze zdravotních důvodů) nebo ho nevyužívá k zajištění potřebné pomoci, ustanoví obecní úřad **zvláštního příjemce příspěvku**.

S ustanovením zvláštního příjemce senior souhlasit. Jeho souhlas se nevyžaduje, pokud vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle vyjádření ošetřujícího lékaře nemůže tento souhlas podat. Zvláštním příjemcem musí být fyzická osoba, která s přijímáním příspěvku souhlasí. Nemůže jím být osoba, jejíž zájmy jsou ve střetu se zájmy seniora.

Zvláštní příjemce je povinen příspěvek používat ve prospěch seniora a dle jeho pokynů. S výjimkou seniora, který vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle vyjádření ošetřujícího lékaře nemůže tyto pokyny udělovat. V takovém případě je zvláštní příjemce povinen podávat písemné vyúčtování příspěvku, který mu byl vyplacen, obecnímu úřadu.

Povinnosti žadatele o příspěvek na péči

Senior, který žádá o příspěvek na péči a jehož stav je tudíž třeba posoudit pro stanovení stupně závislosti,

je povinen:

- a) podrobit se sociálnímu šetření,
- b) podrobit se vyšetření zdravotního stavu určeným lékařem nebo vyšetření zdravotního stavu v určeném zdravotnickém zařízení,
- c) osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek, jeho výši nebo výplatu a dát písemný souhlas k ověření těchto skutečností.

Příjemce příspěvku je povinen

- a) písemně ohlásit příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností do 8 dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro nárok na příspěvek, jeho výši nebo výplatu,
- b) na výzvu příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na příspěvek, jeho výši nebo výplatu, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li obecní úřad obce s rozšířenou působností lhůtu delší (týká se například hospitalizace),
- c) využívat příspěvek na zajištění potřebné pomoci.

Výplata příspěvku může být po předchozím písemném upozornění zastavena, příspěvek může být odňat nebo nepřiznán, jestliže žadatel o příspěvek či příjemce příspěvku tyto povinnosti nesplní.

Řízení o příspěvku na péči

Řízení o přiznání příspěvku se zahajuje na základě písemné žádosti podané na tiskopisu předepsaném ministerstvem, který je dostupný např. na obecních úřadech a v pobytových sociálních zařízeních. Pokud senior není schopen jednat samostatně a nemá zástupce, zahajuje se řízení o příspěvku z úřední moci.

Žádost o příspěvek musí kromě náležitostí stanovených správním řádem dále obsahovat označení osoby blízké nebo jiné fyzické osoby anebo právnické osoby (organizace, např. Domov pro seniory), která osobě poskytuje nebo bude poskytovat péči, pokud je tato skutečnost známa při podání žádosti. Také musí obsahovat určení, jakým způsobem má být příspěvek vyplácen.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností provádí pro účely rozhodování o příspěvku sociální šetření, při kterém se zjišťuje schopnost samostatného života seniora v přirozeném sociálním

prostředí z hlediska péče o vlastní osobu a soběstačnosti. Sociální šetření provádí sociální pracovník.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností zašle příslušnému úřadu práce žádost o posouzení stupně závislosti seniora; součástí této žádosti je písemný záznam o sociálním šetření a kopie žádosti osoby o příspěvek.

Při posuzování stupně závislosti seniora vychází úřad práce ze zdravotního stavu seniora doloženého nálezem ošetřujícího lékaře, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb seniora, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře.

Úřad práce sdělí příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností výsledek posouzení stupně závislosti seniora.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností provádí sociální šetření také, pokud o to úřad práce požádá v případech, kdy provádí kontrolu původního posouzení zdravotního stavu seniora.

Kontrola využívání příspěvku na péči

Obecní úřad obce s rozšířenou působností kontroluje, zda je příspěvek využíván na zajištění pomoci a zda seniorovi, které byl příspěvek přiznán, je poskytována pomoc odpovídající stanovenému stupni závislosti. Zjistí-li obecní úřad obce s rozšířenou působností při šetření nedostatky velmi závažného charakteru v poskytovaných službách, je povinen neprodleně informovat orgán, který rozhodl o registraci.

Příjemce příspěvku je povinen pro účely kontroly využívání příspěvku písemně ohlásit příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, kdo osobě poskytuje pomoc, a jakým způsobem, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne právní moci rozhodnutí o příspěvku, pokud tato skutečnost již nebyla uvedena v žádosti o příspěvek. V této lhůtě je příjemce příspěvku povinen písemně ohlásit změny ve způsobu zajištění pomoci.

Zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu obce s rozšířenou působností jsou na základě souhlasu seniora oprávněni vstupovat do obydlí, v němž senior žije, za účelem provedení sociálního šetření a kontroly využívání příspěvku. Zaměstnanci obce jsou povinni prokázat se zvláštním oprávněním vydaným obecním úřadem obce s rozšířenou působností, které obsahuje označení obecního úřadu obce s rozšířenou působností, fotografii zaměstnance, jeho jméno, popřípadě jména, a příjmení.

Poskytuje-li seniorovi pomoc osoba blízká nebo jiná fyzická osoba, která s oprávněnou osobou žije v domácnosti, obecní úřad obce s rozšířenou působností vydá těmto osobám na jejich žádost bezplatně písemné potvrzení prokazující dobu této péče pro účely zdravotního pojištění a důchodového pojištění; v tomto potvrzení vždy uvede stupeň závislosti osoby, které je péče poskytována.